

Aleg. 84.

Sprawozdanie

Komisji drogowej o petycyi Edmunda hrabiego Krasickiego l. 288.
pet. 213
w przedmiocie uwolnienia obszarów dworskich od udziału w zarządach drogowych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 17. Grudnia b. r. przekazał Wysoki Sejm petycyę Edmunda hr. Krasickiego pod l. 288 komisji drogowej z poleceniem, ażeby komisya zdała sprawę z tej petycyi na jednym z najbliższych posiedzeń sejmowych.

Komisya drogowa wywiązując się z otrzymanego polecenia przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie :

Hr. Edmund Krasicki uprasza w swej petycyi, aby Wysoki Sejm raczył obszary dworskie uwolnić od wspólnego działania w zarządach dróg gminnych.

Jako motywa do uzasadnienia tego żądania przytoczone są następujące powody :

Ustawa drogowa powołuje, zdaniem petenta, obszary dworskie do odpowiedzialności za stosunki tym obszarom nieznane, jak n. p. liczba domów w gminach wiejskich i ilość zamieszkałych rodzin w gminach miejskich, stan sił obowiązanych do roboty, siłę zaprzęgów i zasób odpowiednich narzędzi.

Dalszym powodem mają być możliwe spory w zarządzie drogowym, złożonym z żywiołów mało ze sobą zgodnych a wreszcie niedostateczne określenie pojęcia drogi gminnej i obowiązków na obszarze dworskim ciężących.

Od wejścia w życie ustawy drogowej z 18. Sierpnia 1866. roku należał przełożony obszar dworskiego do zarządu drogowego. §. 28. powołanej ustawy zawiera następujący ustęp :

„Zwierzchność gminna wraz z przełożonym obszaru dworskiego prowadzą cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg gminnych, do nich należy staranie, aby drogi gminne w dobrym stanie były utrzymywane“.

Ustawa z 7. Lipca 1885. r. nie tylko w niczem tego postanowienia nie zmienia, ale nadto powtarza je w dosłownem brzmieniu w 3. ustępie §. 28. Tak więc w myśl ustawy z 18. Sierpnia 1866. r. wchodzi przełożeni obszarów dworskich w skład zarządów drogowych, mających prowadzić cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg gminnych.

Z udziału w zarządzie dróg gminnych wypływa odpowiedzialność za dopełnienie obowiązków na tym zarządzie ciążących.

Wykazy numerów domowych w gminach wiejskich i ilości rodzin w gminach miejskich były już od dawna sporządzane na podstawie §. 12. ustawy z 18. Sierpnia 1866. r. Ustawa z 7. Lipca 1885. r. wymaga nadto spisu numerów domowych na obszarach dworskich.

Komisya drogowa sądzi, że ta zmiana dla przełożonych obszarów dworskich żadnych nie przedstawia trudności.

Komisya drogowa sądzi dalej, że ze spisu domów w gminach wiejskich i na obszarach dworskich, a ilości rodzin w gminach miejskich wypływa jasny pogląd na stan sił roboczych, który stanowczo usuwa podniesioną w petycyi wątpliwość o odpowiedzialności za stosunki nieznane.

Dalszym powodem do uwolnienia obszarów dworskich od udziału w zarządach drogowych ma być możliwość sporów w tych zarządach złożonych, zdaniem petenta, z żywiołów mało ze sobą zgodnych.

Już wyżej wykazano, że zarządy drogowe wprowadzone ustawą z 18. Sierpnia 1866. r. w niczem nie zostały zmienione. Komisya drogowa przy reformie ustawy drogowej była pod tym względem jednomyślną, że nie należy wprowadzać nowych organów wykonawczych, mianowicie drogowych komitetów, ale raczej pozostać przy dotychczasowym na dawnej ustawie i dwudziestoletniem doświadczeniu opartym zwyczajem.

Gdyby jednak komisya drogowa zamierzała nawet przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt zmiany organu wykonawczego w sprawach dróg gminnych, nie mogłaby nigdy zarówno w interesie rozwoju komunikacji jak i harmonii społecznej proponować wykluczenia obszarów dworskich od udziału w zarządach dróg gminnych.

Podniesiona wreszcie wątpliwość co do pojęcia dróg gminnych, i wpływających z tego pojęcia obowiązków niema dostatecznego uzasadnienia.

Ustawa z 18. Sierpnia 1866. r. określa jasno pojęcie dróg gminnych. §. 4. tej ustawy opiewa w dosłownem brzmieniu: „Drogami gminnymi są drogi w granicach gminy i obszaru dworskiego do publicznego użytku przeznaczone, a w §§. 2. i 3. nie objęte.

Nie ulega więc wątpieniu, że każda droga nie objęta §§. 2 i 3. ustawy z 1866. i nie będąca dojazdem kolejowym, jest drogą gminną, jeżeli tylko do publicznego użytku jest przeznaczoną, bez względu na to jakiemu ma służyć celowi.

Z jasnego pojęcia drogi gminnej wypływa określenie obowiązków ciążących na gminach i obszarach dworskich a oznaczonych ustawą z 7. Lipca 1885. roku.

Z przytoczonych powodów komisya drogowa nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi usunięcia obszarów dworskich z zarządów dróg gminnych i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Nad petycją o uwolnienie obszarów dworskich od udziału w zarządach dróg gminnych przechodzi się do porządku dziennego“.

Lwów dnia 21. Grudnia 1886.

Przewodniczący:

J. M e c i ń s k i w. r.

Sprawozdawca:

A. Czaykowski w. r.